

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par Labāku ekonomikas vadīšanu ES

(2005/C 74/06)

2004. gada 29. janvārī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja, kas darbojas saskaņā ar sava Reglamenta 29.(2) pantu, nolēma izstrādāt iniciatīvas atzinumu par sekojošu tēmu: Labāku ekonomikas vadīšanu ES

Ekonomikas un monetārās Savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas darba grupa, kas bija atbildīga par komitejas darba sagatavošanu par šo tēmu, pieņēma savu atzinumu 2004. gada 13. jūlijā Ziņojuma sniedzējs bija **van Iersel** kungs.

Savā 411. plenārajā sesijā (15. septembra sēdē) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja ar 130 balsīm par, 3 balsīm pret un 7 balsīm atturoties pieņēma sekojošu atzinumu

KOPSAVILKUMS

Eiropas Savienība uzsāk jaunu posmu. 2004. gads bija jaunu desmit dalībvalstu iestājas gads, jaunas Komisijas un jauna Eiropas Parlamenta gads un cerams, ka arī jaunas konstitūcijas gads. Šī gada laikā tiek gatavots Lisabonas stratēģijas vidustermiņa pārskats 2005. gadam. Komisijas izpēte, iekļaujot to *Plašās Ekonomiskās politikas vadlīnijās*, vērsa uzmanību uz trūkumiem integrācijas gaitā. Šie trūkumi ir pašreizējās ekonomiskās situācijas vājo vietu dēļ, kā arī tāpēc, ka dalībvalstis daļēji nav nepietiekami gatavas strikti turēties pie pašu izvirzītajiem mērķiem un dotajiem solījumiem. Ir ārkārtīgi nozīmīgi aktualizēt ekonomikas izaugsmi un dot jaunu elpu Lisabonas stratēģijai. Šis atzinums pievēršas šīs stratēģiskās koncepcijas vadībai, kas ir nozīmīga Savienības uzticamībai un efektivitātei. Ir ārkārtīgi nepieciešams palāvību iedvesmojošs satvars, kas pienācīgi sadalītu uzdevumus Savienības ietvaros – kas ir par ko un kad atbildīgs? – un kas dalībvalstīs īstenotu Eiropas Padomes un specializēto Padomju pieņemtos mērķus un direktīvas. Ir veiksmīgi modeļi "jauna veida" Lisabonas stratēģijai: te var minēt "Europa' 92" un Ekonomisko un monetāro savienību. Atzinums strikti nostājas kopienas metodes pusē. Ir nepieciešama integrēta pieeja, balstoties uz iepriekš pieņemtu plānu, kas satur vairākus soļus.

1. Ievads

1.1 Eiropas Savienība atrodas kritiskā posmā. Tā saskaras ar nozīmīgiem izaicinājumiem: paplašināšanos, nepieciešamību sniegt pozitīvu stimulu ekonomikas izaugsmei un konkurētspējai, konstitūcijas projektu un nepieciešamību pēc noteiktas reakcijas uz uzticības neesamību Savienības robežās. Šie sarežģītie uzdevumi pieprasa efektīvu, saskaņotu politiku un tāpēc arī attiecīgu īstenošanu. Pamatojoties uz *Plašās ekonomiskās politikas vadlīnijām 2003.-2005.*, EESK par šo jautājumu pagājušajā gadā ir izdevusi divus atzinumus ⁽¹⁾.

1.2 Tomēr ir nepieciešams dziļāks atspoguļojums. Efektīva politika un integrācija nav iedomājamas bez skaidra un uzticama institucionāla satvara, kas nodrošina sekošanu Eiropas saistībām.

⁽¹⁾ OV C 133, 6.6.2003.
OV C 80, 30.3.2004.

1.3 Komisijas izpēte, īpaši tā, kas ir izklāstīta 2004. gada 21. janvāra ⁽²⁾ paziņojumā un 2004. gada 7. aprīļa atjaunotajā ⁽³⁾ paziņojumā, apstiprina 2003. gada virzienus. Tās ieteikumi paliek vienlīdz steidzami. Šī iemesla dēļ EESK šajā atzinumā pievērš tiešu uzmanību institucionāliem un administratīviem priekšnoteikumiem, t. i., *labai vadībai*. Vadība 25 valstu ES ir centrālā tēma ⁽⁴⁾.

1.4 Daudzi dala EESK rūpes. Gan komisija, gan rūpniecība, gan arī sabiedriskās organizācijas un patreizējās Īrijas un Nīderlandes prezidentūras liek ļoti lielu uzsvāru uz praktisko darbību un īstenošanu. Solījumi bez mērķu sasniegšanas nav ražīgi. Ārkārtīgi nozīmīgs mērķis ⁽⁵⁾ ir īstenošana.

1.5 *Plašās ekonomiskās politikas vadlīnijas* izvērtē dalībvalstu makroekonomikas un budžeta politiku, nodarbinātības politiku un iekšējā tirgus tendences. Tādējādi tās nodrošina praktisku gan ES dažādo atbildības jomu, gan nacionālo politiku līmeņu attēlojumu, gan arī atšķirīgo realitāti dalībvalstīs.

1.6 Kavētais ekonomiskais pieaugums un dalībvalstu nevēlēšanās izpildīt līgumus, kurus Eiropas Padome pati ir pieņēmusi, ir radījusi šādu vispārēju ainu:

— budžeta politika: pieaugoša disciplīnas mazināšanās;

⁽²⁾ Komisijas paziņojums par 2003.-2005. *Plašās Ekonomiskās politikas vadlīniju* īstenošanu, COM (2004) 20 galīgā red.

⁽³⁾ 2004. gada aktualizētā 2003.-2005. *Plašās Ekonomiskās politikas vadlīniju* versija, COM (2004) 238 galīgā red.

⁽⁴⁾ EESK par šo 2002. gadā izdeva atzinumu – skat. OV C 221, 17.9.2002.

⁽⁵⁾ Parāli šim ir krietni vairāk uzsvāru uz labāku ES regulēšanu: skat. Labākas regulēšanas darbības plāns, 2003. un 2004. gada 17. un 18. maija Konkurences padomes atzinumi.

- aizkavēšanās konkurētspējas pieaugumā ar uz zināšanām balstītu ekonomiku;
- nepietiekamas produktivitāti uzlabojošas investīcijas, īpaši ICT un zināšanās un apmācībās;
- nedroši investīciju nosacījumi;
- noteiktu investīciju pārbīde uz reģioniem ārpus Savienības;
- nospiedošs spiediens uz nodarbinātību;
- darba tirgus politika: nepietiekamas reformas un piemērošanas.

1.7 Pa to laiku Eiropas ekonomika izskatās nedaudz pozitīvāka, bet augšupeja joprojām nav stabila. Ekonomikas pieaugums ASV ir lielāks. Tajā pašā laikā Ķīna un Indija galvenokārt ir attīstījušās ar ārkārtīgi pārsteidzošu ātrumu.

1.8 Pastāv finanšu plūsmu un investīciju globalizācija, bet globalizācijas ietvaros starp pasaules reģioniem ir nozīmīgas socioekonomiskās un politiskās atšķirības. Visa pasaule ir Eiropas uzziņas satvars.

1.9 Šajā gadā Komisijai un Padomei ir jāpārdomā turpmākās pieejas un instrumenti:

- ES uzsāk pilnīgi jaunu posmu: desmit jaunās dalībvalstis, jauna EP, jauna Komisija, Komisijas aparāta pakāpeniska piemērošanās jaunajiem nosacījumiem - un tas viss laikā, kad Konstitūcija vēl nav pieņemta.
- Paplašināšanās kvantitatīvajos nosacījumos ir daudzpusīga, bet Savienība arī sper soli jaunā laikmetā kvalitatīvos nosacījumos. Tā kļūst krietni atšķirīgāka.
- Attīstības produktu un pakalpojumu tirgos un turpmākais satraukums par finanšu tirgiem mudina dalībvalstis spēcīgi virzīties uz tādām pašām politiskajām pozīcijām un uz efektīvu integrāciju.

2. 2004. gada analīze

2.1 Plašās Ekonomiskās politikas vadlīnijas 2003.—2005. ir paredzētas, lai panāktu būtisku pieeju:

- makroekonomikas politikai, kas ir virzīta uz izaugsmi un stabilitāti;

- pastiprinātu potenciāla pieaugumu Eiropā ar ekonomisko reformu palīdzību;

- pastiprinātu šī pieauguma noturīgumu.

2.2 Stabilitātes un pieauguma pakts gadiem ilgi nodrošināja striktu pamatu un paļāvību dalībvalstu starpā. Ekonomikas tendence, kas liek vilties, pašlaik iedragā norunāto disciplīnu. Kārtības noteikumi ir pietiekami skaidri, bet izskatās, ka problēmu rada līgumu efektīvas izpildāmības trūkums. Tomēr daudzas dalībvalstis gan eirozonā, gan arī ārpus tās joprojām cenšas ņemt vērā pieprasīto budžeta disciplīnu. Skandināvu dalībvalstis ir īpaši veiksmīgas šajā ziņā.

2.3 Atzinuma par stabilitātes un pieauguma akta procedūru atšķirības pagājušā gada novembrī lika komisijai uzsākt procesus pret Padomi Eiropas tiesā⁽¹⁾. Tā juta, ka Padome šajā gadījumā neņēma vērā Komisijai piešķirtās pilnvaras. Šāda liela uzskatu atšķirība ECOFIN padomē nesekmē sadarbību starp partneriem.

2.4 Komisija atzīmēja, ka valdības telpa manevriem ir ārkārtīgi samazinājusies. Tikai piecām dalībvalstīm 2003. gadā ir budžeta līdzsvars vai pārpalikums, iekams citām ir nozīmīgs un pieaugošs budžeta deficīts. No Komisijas 2004. gada 7. aprīļa, 2004. gada atjaunotā ziņojuma ir redzams, ka dalībvalstu budžeta situācija ir strauji pasliktinājusies, virzoties uz valsts parāda augstākajiem līmeņiem. Šie pēc kārtas aktualizētie parāda samazināšanas jautājumi uz investīciju rēķina ir izvirzīti, lai palielinātu pieaugumu un nodarbinātību.

2.5 Komisija nosūta īpašus ieteikumus šīm dalībvalstīm. Neskatoties uz līdzīgiem īstermiņa ekonomikas virzieniem, dalībvalstu budžeta mērķi ievērojami atšķiras. Tas rada plašu ieteikumu klāstu.

2.6 Neizskatās, ka Komisijai būtu rīku klāsts, kas veicinātu piemēroti novērtēt valdības izdevumu kvalitāti dalībvalstīs. Tāpēc ir grūti to pārbaudīt pret vienoto budžeta satvaru.

2.7 Ikgada ziņojums pārbauda sociālo nodrošināšanu, darba tirgu, iekšējo tirgu un Lisabonas procesu. Tas satur daudzu mazu un lielu mērķu klāstu. Šo mērķu sasniegšana ir daļēji atkarīga no Kopienas lēmumu pieņemšanas mehānisma. Dalībvalstīm ir paredzēti daudzi politikas aspekti. Turklāt te ir arī tēmas, pār kurām centrālajai valdībai ir tikai minimāla ietekme, piemēram, tāda kā "zināšanu" pastiprināšana.

⁽¹⁾ Skatīt tiesas lēmumu (Pilna tiesa) 2004. gada 13. jūlijs. Lieta C-27/04.

2.8 Kopienas pilnvaras tiek galvenokārt piemērotas iekšējam tirgum. Attiecībā uz darba tirgu, sociālo nodrošināšanu, pensijām, budžeta politiku, R&D aplikšana ar nodokli un infrastruktūra, tad galvenokārt par to ir atbildīgas dalībvalstis, lai gan tomēr dažos gadījumos "Brisele" ierobežo dalībvalstu politikas brīvību. Šajos gadījumos arī Komisija bieži vien veido vadlīniju ieteikumus. Tomēr dalībvalstis atšķiras tādā pakāpē, kādai tās seko ieteikumiem.

2.9 Darba tirgi satur dažādus segmentus, starp kuriem ir tikai ierobežotas strādnieku kustības. Tas liek komisijai ievērot, ka, lai gan ir izveidots miljoniem jaunu darba veidu, tomēr ir arī ievērojami cēlies bezdarba līmenis. Joprojām ir mazs procents gados vecāku strādnieku, kā arī sievietēm joprojām ir šķēršļi darba tirgū. Arī pasivitātei ir nenovēršami negatīva ietekme uz nacionālajiem budžetiem.

2.10 2005. gadā tiek prognozēts 64,5 % nodarbinātības līmenis visā Savienībā, bet pa to laiku pastāv ievērojamas atšķirības starp līmeņiem dalībvalstīs. Nodarbinātība labāk attīstās tajās valstīs, kur sociālie partneri krietni elastīgāk vienojas par darba tirgus veidošanu un darba stundām un tam nepieciešamo pieeju. Komisija apgalvo, ka 2010. gadā nodarbinātības mērķa sasniegšana 70 % apjomā ir ārkārtīgi atkarīga no turpmāko darba tirgus reformu īstenošanas (¹). Tas arī izskaidro tās aktīvo iestāšanos par Koka Nodarbinātības uzdevumu vienības ieteikumu īstenošanu.ⁱ (²).

2.11 Bez izmaiņām sabiedriskajā drošībā Komisija debatēja arī par lielāku diferenciāciju atalgojuma izveidē un lielāku darba tirgus elastīgumu, tomēr paturot piemērotu darba aizsardzību un lielāku mobilitāti. Ir ievērojamas atšķirības starp dalībvalstīm dažādo likumdošanas seku un socioekonomisko konsultāciju dēļ. To, starp citu, var redzēt īstēni nostrādāto stundu skaitā un produktivitātē. Tas daļēji izskaidro atšķirības pieauguma ziņā starp ES un ASV.

2.12 Komisija piezīmē, ka kopš 1995. gada Eiropā turpinās virzība pret lēnāku ražīguma pieaugumu. Un atkal šeit ir ievērojamas atšķirības starp dalībvalstīm. Eiropā Somija, Zviedrija un Īrija ietur vienotu ritmu ar Amerikas Savienotajām valstīm. Ražīguma pieauguma atpauzēšana ir daļēji skaidrojama ar atšķirībām, ieviešot ICT, un ir skaidrojama ar inovāciju rūpniecības kopumā. Jaunas produktivitāti sekmējošas investīcijas Eiropā

tiek ievadītas krietni lēnāk. Tāpēc investīcijas atpauzē t. s. "jaunajos progresīvās tehnoloģijas sektoros".

2.13 Demogrāfiskās tendences un iedzīvotāju novecošanās sniedz pieaugošu iemeslu bažām gan par spiedienu uz budžetu, gan (smagu) ietekmi uz pieaugumu. Dažas valstis ir uzsākušas daudzsoļus mēģinājumus pensiju reformas jomā. Šai sakarā ir aktuāla pensiju vecuma palielināšana, piemēram, Francijā un Austrijā.

2.14 Nav pietiekamas konkurences produktu un pakalpojumu tirgos. Joprojām pastāv nacionālā aizsardzība. Iekšējais tirgus joprojām nav pilnīgs. Konkurences politikā ir tikuši izdoti jauni ierosinājumi. Attiecīgi norisinās likumdošanas darbs finanšu pakalpojumu sektorā. 36 no 42 plānotajiem jautājumiem ir galīgi pieņemti. Nodokļu nosacījumi privātajām investīcijām arī tiek uzlaboti.

2.15 Kopienas direktīvu īstenošana nacionālajā likumdošanā kļūst aizvien nerūpīgāka. Gala termiņi netiek pietiekami ņemti vērā un direktīvu pārveidošana likuma formā bieži vien ieņem nacionālo saturu. Tas notiek, piemēram, dalībvalstīm piekāpjoties Briselē un vērsot skatu uz kompromisu Padomē, tomēr dalībvalstis vēlāk to nožēlo. Kļūst arvien grūtāk un grūtāk šo procesu kontrolēt.

2.16 Bez šaubām ir pozitīvas zīmes lietpratībā un inovācijā, bet neadekvāta riska kapitāla, R&D, patentu un ICT dēļ rezultāti atpauzē no gaidītā. Vairums dalībvalstu nevar tērēt vismaz 3 % IK izpētei un attīstībai, kā tas ir noteikts Barselonas samitā. Izskatās, ka skandināvi ir visveiksmīgākie. Ar 3 % mērķi starp valdību un uzņēmējdarbību tika nodrošināts vienas trešdaļas/divu trešdaļu sadalījums. Ir skaidrs, ka vairumā gadījumu ne valdība, ne arī uzņēmējdarbība nerasniegs paredzēto mērķi.

2.17 Pat ekonomiskās stagnācijas laikā ekonomikas ilgspejīgums joprojām pieprasa tikpat daudz uzmanības un īpašas likumdošanas. Kā to parāda enerģijas sektors, ilgspejīgumam ir dažādas puses. Komisija tieši uzsver apkārtējās vides aspektus, un īpaši norāda uz nelabvēlīgo situāciju jaunajās dalībvalstīs. Komisija salīdzina attīstību ar globālajiem līgumiem. Bet enerģija var kļūt par draudiem ilgspejīgumam pieaugumam naftas cenu kāpuma dēļ pieprasījuma rezultātā (Ķīna) un politiskās kontroles dēļ, no kuras ir atkarīgi enerģijas avoti.

(¹) Ekonomikas prognoze, 2004. gada pavaris, 31. lpp.

(²) Darbs, darbs, darbs – Veidot vairāk nodarbinātību Eiropā. – Nodarbinātības uzdevumu vienības ziņojums, kuru vada Vims Koks (Wim Kok), 2003. gada 26. novembris.

2.18 Lai atjaunotu uzticēšanos uzņēmumos un akciju tirgos pēc finanšu skandāliem daudzās firmās, tiek ierosināta Eiropas varianta "kopīgā vadība".

2.19 Šis pirmais attīstības ziņojums, kas apskata vairākus gadus (2003.-2005.), atklāj dažādu ainu. Savā finanšu atbalstā Komisija atzīmē progresu attiecībā uz darba tirgu, konkurences politiku, tirdzniecības uzņēmumu apkārtni, jaunajām tehnoloģijām, izglītību un pensijām. Sliktāk veicas ar tirgu integrāciju, R&D un sabiedrisko, un apkārtējās vides piemērošanu. Komisija kā ļoti problemātisku raksturo daudzu dalībvalstu straujo budžeta pasliktināšanos un politiskās gribas neesamību kaut ko darīt lietas labā. Tā izlemj, ka ideja par vienoto rezultātu sasniegšanu 2006. gadā ir ilūzija, ja reformas netiks paātrinātas. Tas pats attiecas uz Lisabonas procesa perspektīvām 2010. gadam.

2.20 2004. gada atjaunotajā izdevumā Komisija secina, ka jaunajām dalībvalstīm ir līdzīgas problēmas attiecībā uz budžetu, parādu slogu un nodarbinātību kā ES-15. Desmit valstis ir ievērojami progresējušas, īpaši ar krietni straujāku ekonomikas pieaugumu kā ES-15, kaut gan te ir vērā ņemamas atšķirības attīstībā starp desmit valstīm. Tajā pašā laikā Komisija aizrāda, ka starp desmit valstīm un ES-15 ir milzu plaisa.

2.21 Pēc EESK skatu punkta "salīdzināmās problēmas" nenozīmē to, ka jaunās dalībvalstis veido to pašu modeli kā ES-15. Salīdzinājums ar t. s. "kohēzijas valstīm" ir spēkā tikai noteiktā pakāpē. Jaunās dalībvalstis ir "topošie tirgi". Bezdarbs dažās valstīs, bet īpaši daudzos reģionos, ir ļoti augsts. Rūpniecības restrukturēšana ir pilnā gaitā. Tas veicina augstu bezdarba procentu. Atkarība no ārvalstu investīcijām ir vērā ņemama.

2.22 Likumdošanas un sociālās, un ekonomiskās prakses piemērošana augsti attīstītajam ES-15 līmenim var radīt smagu iespaidoti. Stabilitāte, kas ir būtiska, lai panāktu pieaugošāku starptautisko un ārvalstu investīciju līmeni, prasa finanšu un monetāru vadību un pietiekamu likumdošanas procesu pareģojamību. Šāda veida stabila klimata izveide nav garantēta un tāpēc tai ir augsta prioritāte. EESK piekrit Komisijai, ka ar skatu

uz stabilu attīstību desmit valstīm būtu vēlams, lai katrai būtu atsevišķs noteikts laiks finanšu un ekonomisku mērķu sasniegšanai.

2.23 Savienībā patiešām attīstās steidzamības sajūta. Kopienas vadlīnijas regulāri atkal parādās Komisijas atzinumos, specializēto Padomju un Eiropas Padomes atzinumos. Pēdējās vēstules no valdības vadītājiem pauž tās pašas bažas⁽¹⁾. Būtībā kopienai ejamais ceļš ir ieskicēts, bet nav skaidrs, kas var uzņemties atbildību par vadību un īstenošanu jebkādā dotajā laika posmā.

3. Iekšējais tirgus, nodarbinātība un Lisabonas process

3.1 Attiecībā uz iekšējo tirgu Komisija nākamajā gadā pieprasa neatliekamu darbību divās frontēs⁽²⁾.

— Jauni centieni galvenajos jautājumos, piemēram, tādos kā kopienas patents, direktīva par intelektuālo īpašumu, direktīva par profesionālās kvalifikācijas atzīšanu un Finanšu pakalpojumu darbības plāns, kas ir nozīmīgs izaugsmei un nodarbinātībai. Ja arī turpmāk tas tiks atcelts, tad tas var radīt domino efektu.

— Dalībvalstis tiek aicinātas panākt "labāku vadību", piemēram, efektīvu sadarbību starp tām un faktisko īstenošanu.

3.2 Lisabonas mērķiem ir nepieciešami abi iepriekš minētie punkti, kā arī pamats palielinātajam iekšējam tirgum. Lielāka iekšējā tirdzniecība un konkurence liek uzņēmumiem būt ražīgākiem un kāpināt produktivitāti, kas reģionā kā ES, ar relatīvi augstām algām ir pamats konkurētspējai un ilglaicīgai labklājībai.

3.3 Praksē patreiz iekšējā tirdzniecība iz lejušlidoša, kamēr cenas Savienības robežās drīzāk ir atšķirīgas nekā vienādas. Bilance starp ES investīcijām pasaulē un ārējām investīcijām ES iekšienē Savienībai ir negatīva.

⁽¹⁾ Premjerministra Blēra (Blair), prezidenta Širaka (Chirac) un kanclera Šrēdera (Schröder) 2004. gada 18. februāra vēstule un "Kopīgais ieguldījums 2004. gada Pavasara padomei" no valdību vadītājiem Aznara (Aznar) (Spānija), Balkenende (Balkenende) (Nīderlande), Berlusconi (Berlusconi) (Itālija), Durans Baroso (Durco Barroso) (Portugāle), Millers (Miller) (Polija) un Parts (Parts) (Igaunija).

⁽²⁾ 2004. gada 21. janvāra ziņojums par Iekšējā tirgus stratēģijas īstenošanu (2003.-2006.) – COM(2004) 22 galīgā red.

3.4 Attiecībā uz iekšējo tirgu Komisija uzrāda šādu ainu. Pašlaik tiek izstrādātas t. s. "jaunās pieejas" direktīvas. Joprojām nav īsta iekšējā tirgus pakalpojumiem. Pakalpojumu kontā ir vairāk nekā 50 % Eiropas IK un 60 % nodarbināto - tādēļ arī ir nesen pasludināto direktīvu prioritāte par brīvu pakalpojumu kustību. Attīstās tīkla rūpniecības nozaru liberalizācija (enerģija, transports un telekomunikācijas), bet mēs esam uzmanīgi attiecībā uz to, cik daudz tur ir iesaistītu problēmu un bloķēšanu. Dažu nodokļu nesaskaņotība turpina kaitēt iekšējam tirgum. Bet nodokļu aizkavējumu atcelšana attīstās labi. Tāpat ir ar Finanšu pakalpojumu rīcības plānu. Komisija iziet no tā, ka valdību nespēja piemērot likumus par sabiedrisko sagādi ceļ cenās. Šis jautājums atkal būs dienas kārtībā. Saistībā ar iedzīvotāju novecošanos Komisija arī vēlas veicināt starptautisko pieeju medicīnas aprūpei. Novilcināšana turpina vajāt Eiropas patenta jautājumu.

3.5 Likumu vienkāršošana tiek veikta uz "Labākas regulācijas darbības plāna bāzes". Bet joprojām vēl ir veicams garš ceļš. Daudzas dalībvalstis neīsteno iedarbības izvērtēšanu, par ko ir vienojušās.

3.6 Īstenošana ir nopietna problēma. Iekšējais tirgus ir balstīts uz uzticēšanos. Īpaši saistībā ar paplašināšanos šo uzticēšanos vajag pastiprināt. Eiropas Savienības jaunajai fāzei ir nozīmīgi šādi paziņojumi: "Bet īsti panākumi Iekšējā tirgū, kuru veido 28 valstis, prasīs dažādu attieksmi un dažādas darba attiecības. Dalībvalstīm ir jāuzņemas pilnīga to iekšzemes tirgu pārraudzība un jāstrādā visām kopā, kā arī ar Komisiju jāīsteno šis darbs praksē." (1)

3.7 Tiek arī veikts darbs Nodarbinātības stratēģijas ziņā. Galvenokārt uz dalībvalstīm par to gulstas atbildība. Bet arī Eiropas līmenī sociālās sistēmas stāv uz dienas kārtības, pirmkārt, tāpēc, ka nacionālā budžeta politika tiek piemērota vienotā Eiropas satvara iekšienē un, otrkārt, saistībā ar darba tirgus reformām un iedzīvotāju novecošanos.

3.8 Pieeja un Nodarbinātības uzdevumu vienības ieteikumu īstenošana ir atkarīga no nacionālās lēmumu pieņemšanas. Šie ieteikumi ievērojami atbalsta Lisabonas procesu. Ir iesaistīti plaši laucīņi: lielāks elastīgums uzņēmējdarbības un inovācijas veicināšanā, darba dalības palielināšanā un sabiedrības drošības "aktivizēšanā", investīcijas izglītībā un izglītošanā un līdzdalība uzskatu apmaiņā - tas viss nozīmē aktīvu visu ieinteresēto partneru iesaistīšanu un piedalīšanos apmaiņas procesā. Tas viss, šķiet, ir labāk apkopots šādā izteikumā "Eiropai vajag vairāk

(1) 2004. gada 21. janvāra ziņojums par Iekšējā tirgus stratēģijas īstenošanu (2003.-2006.) - COM(2004) 22 galīgā red.

cilvēku darbā, kas strādā krietni ražīgāk". Nesen izdotajā atzinumā EESK kritiski aplūkoja minētos Nodarbinātības uzdevumu vienības ieteikumus. (2)

3.9 Saikne starp visaptverošo Lisabonas procesu un stabili budžeta politiku ir acīmredzama. Ziņojums Pavasara samitam (3) saskata nepietiekamu Lisabonas stratēģijas īstenošanu kā Eiropas nozīmīgu jautājumu, zemāka pieauguma rezultātu, nepietiekamu pieaugumu nodarbinātības jautājumā un atpalcību izglītībā un R&D.

3.10 Pavasara ziņojums aplūko jau iepriekš minēto attīstību Iekšzemes tirgū un nodarbinātību. Attiecībā uz zināšanu ekonomiju Komisija pieprasa vairāk investīciju zināšanās un tīklos, tai skaitā R&D, izglītībā un profesionālajā sagatavošanā.

3.11 Joprojām nav mijiedarbes starp universitātes un uzņēmējdarbības pasauli, kas ir pārāk tālu viena no otras. Tas neatbilst uz zināšanām balstītas ekonomikas izveides mērķim. Mijiedarbe, tāpat kā ASV, noteikti nestu panākumus, palielinot efektu un stiprinot uzņēmumus. Daudz no tā pievienotu vērtību pašreizējiem trūkumiem. Ir atsevišķi jāatzīmē kvalificētu speciālistu aizplūšana no Eiropas: joprojām ir negatīvs līdzsvars starp ieplūstošajiem un izplūstošajiem zinātniekiem, (4) un šī negatīvā tendence pieaug.

3.12 Saskaņā ar citiem ziņojumiem Komisija savā pavasara ziņojumā izvirzīja daudz skaidri formulētu ierosinājumu, kas ir balstīti uz trijiem pamatiem: investīcijām, konkurētspēju un reformām.

3.13 Ekonomikas politikas vadlīnijas un ziņojumi par iekšzemes tirgu, nodarbinātības stratēģiju un Lisabonas procesu ir salīdzināmi pārklāto jautājumu un izvērtēšanas ziņā. Komisija sasaista valsts uzdevumus ar daudzām socioekonomikas jomām. Tādējādi tas ievieš skaidrību par iesaistītajām problēmām, pārslēdzoties no valsts tēriņu izdevumiem uz produktīviem izdevumiem.

4. Institucionāls satvars

4.1 EESK piezīmē, ka pašlaik situācija pieprasa, lai

— esot sarežģītiem ekonomiskajiem apstākļiem, radikāla pāreja no 15 valstu savienības uz 25 dalībvalstu savienību notiktu tik līdzsvarotā veidā, cik vien tas ir iespējams;

(2) Atzinums par Nodarbinātības atbalsta jautājumiem - OV C 110 no 30.4.2004 (SOC/159).

(3) Komisijas ziņojums Pavasara Eiropas Padomei: Realizēt Lisabonas stratēģiju - paplašinātās Eiropas Savienības reformas - COM(2004) 29 galīgā red./2

(4) Atzinums par Komisijas paziņojumu Padomei un Eiropas Parlamentam - zinātnieki Eiropā: viena profesija, daudzas karjeras - OV C 110 no 30.4.2004 (INT/216), un Komisijas ziņojumu Eiropa un pamata izpēte - OV C 110 no 30.04.2004 (INT/229)

— tajā pašā laikā tiktu veikti nepadarītie darbi attiecībā uz Eiropas Padomes iepriekš uzņemtajām saistībām, kas joprojām nav zaudējušas savu aktualitāti;

— tiktu saglabāta gaita un nodrošināts jauns virzības ātrums.

4.2 EESK vajadzībām tas viss nav tikai politikas formulējuma lieta. Vienādi nozīmīgi ir organizatoriskie faktori – vispirms novērošana un vadība un tad politiskie/kultūras faktori. Šajā sakarā EESK piekritoši pieņēma zināšanai Komisijas analīzes un secinājumus tās 2004. gada 21. janvāra un 2004. gada 7. aprīļa atjaunotajā paziņojumā. 17. un 18. maija Konkurences padomes secinājumi ir diemžēl pārāk vispārēji un nav īsti konkrēti ⁽¹⁾.

4.3 Savienības paplašināšanās pieprasa, lai tiktu veltīts vairāk uzmanības labiem institucionāliem pamatiem un rūpīgai varas un atbildības jomu norobežošanai, bez kuras pastāv turpmākie disciplīnas neesamības draudi un izplūde ⁽²⁾.

4.4 Gadu gaitā ir attīstīts atšķirīgs Kopienas modelis un iekšējās valdības atbildības jomu un lēmumu pieņemšanas modelis. Pat konstitūcijas projekts skaidri pieņem, ka 25 dalībvalstu Savienība nevar darboties tādā pašā veidā kā 15 dalībvalstu Savienība.

4.5 Euro ieviešanai kopā ar pienācīgu Stabilitātes un izaugsmes pakta funkcionēšanu būtu jāsekmē lielāka konverģence ekonomikas politikā. Bet ir par daudz vienošanos un lēmumu, kuri nav saistoši.

4.6 Fakts, ka panāktās vienošanās nedod efektīvus rezultātus nopietni apdraud Eiropas Savienības potenciālu.

4.7 Eiropas Padomē ir vienprātība par mērķiem, kaut gan bieži vien tie tiek definēti pārāk vispārēji un nepietiekami precīzi. Bet politiskā labā griba nav viegli pārveidojama labi vadāmā likumdošanā un likumos, kuri patiešām ir jāievēro.

4.8 Pēdējos gados lielas cerības tika liktas uz politikas konkurenci, “nosaukšanu un kaunināšanu” un atvērto koordinācijas metodi. Bet, kad ekonomikas virzība nav tik labvēlīga, tas efektīvi nedarbojas. Praksē dalībvalstis neko nesaka vai arī nepietiekami pasaka viena otrai par savām atbilstošajām kļūmēm. Šajos nosacījumos Komisijas pašas manevrēšanas sfēra ir ierobežota. Praksē kopienas metodei nepastāv apmierinošas alternatīvas.

4.9 Iekšējais tirgus liek bažīties. Mērķi un vienošanās par brīvo kustību un “vienādām iespējām” nav pilnīgi īstenoti vai vispār nav īstenoti. Valstu iznākumi parāda, ka nacionālā iekšējā tirgus direktīvu īstenošanasdisciplīna mazinās, reizēm pat bīstamos apmēros ⁽³⁾.

4.10 Subsīdaritāte ir pozitīvs princips. Taču viens maz ievērots aspekts ir, ka nekorekta subsīdaritātes pielietošana dalībvalstīs bieži noved pie dažādām Eiropas likumdošanas piemērošanām.

4.11 Ir arī dažādie ātrumi kā, piemēram, Ekonomikas un monetārās Savienības gadījumā. Uz 12 dalībniekiem ir 13, kas nav dalībnieki. 12 dalībnieku EMS ar 3 ne-dalībniekiem atšķiras no 12 dalībvalstu EMS, kur 13 nav dalībnieces, kaut arī ja jaunās dalībvalstis pievieno jaunas ekonomiskās izredzes. Ir jāvērs nopietna uzmanība uz budžeta disciplīnas prasībām, kā tas ir nodrošināts līgumā.

4.12 Euro būs jāatbalsta ar dalībvalstu makroekonomikas politiku un turpmāku integrācijas attīstību un padziļināšanu kopumā.

4.13 Princīpam, ka Savienība ir balstīta uz tiesiskuma, ir jānodrošina neskatoties uz apstākļiem.

4.14 Tādējādi ir jāatrod nodrošināšanas metode, ka Komisija un Padome vairs ilgāk sevi neierobežo, vienīgi aizrādot kļūdas vai veidojot steidzamu uzsaukumu dalībvalstīm, pēc kā tās pārslēdzas uz dienas darba gaitu. Lisabonas process un nozīmīgā paplašināšanās vienkārši pieprasa striktu disciplīnu.

4.15 Lisabonas stratēģija ir stratēģisks koncepts. Šajā ziņā to var salīdzināt ar agrīnajiem stratēģiskajiem konceptiem, kas virzīja uz radikālu progresu integrācijas jomā. Šajos gadījumos plānošana, kas ietvēra laika limitu, un strikti kontrolēja pakāpju virknes ar ciešas sadarbības starp Komisiju un dalībvalstīm palīdzību. 20. gadsimta 60. gadu beigās to piemēroja muitas savienībai, kas noenkurojās Līgumā. “Europa’ 92” panākumi arī bija līdzīgas plānošanas rezultāts. Ieviešot 279 projekta direktīvas vienā shēmā uz 1987. gada Vienotā akta pamata, tika pārvarēta stagnācija un tika sasniegti nozīmīgi uzdevumi iekšējā tirgū. Monetārā savienība ir cits veiksmīgs piemērs. No 1993. gada visu iedomāto dalībnieku budžeta deficīts strauji kritās. Tas pats attiecās arī uz inflāciju un sekojoši arī uz procentu likmēm. Plānā paredzētajā laikā bija iespējama euro un neatkarīgas Centrālās bankas nodrošināta monetārās politikas ieviešana.

⁽¹⁾ 2004. gada 17. un 18. maija Konkurences padomes atzinumi.

⁽²⁾ 2004. gada aktualizētā 2003.-2005. Plašās Ekonomiskās politikas vadlīniju versija, COM (2004) 238 galīgā red.

⁽³⁾ Skatīt Internal Market Scoreboard, Edition 13, 2004. gada 13.jūlijs, http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/score/docs/score13/score13-printed_en.pdf

4.16 Iepriekšminētajos gadījumos - vai nu kopienas metode guva panākumus, kā muitas savienības un "Europa' 92" gadījumos, vai arī pozitīva dalībvalstu sadarbība tiem sniedza tik ļoti nepieciešamo rezultātu, proti, dalību Ekonomikas un monetārajā Savienībā. Problēma ir tāda, ka neviena no šīm divām situācijām nav attiecināma uz mūsdienām. Pašlaik apmierinošs progress ir patiešām pilnīgi atkarīgs no politiskās gribas.

4.17 2004. gada 17. un 28. marta Eiropas Padome patiesībā atbalstīja Komisijas izpēti un secinājumus. Tā atzīmēja sabalansēta budžeta nozīmīgumu un pat budžeta pārpalikumu nozīmību, kā arī cenu stabilitāti un uzsvēra Stabilitātes un izaugsmes pakta ievērošanu. Tāpat kā ņemot vērā sociālo kohēziju un ilgspejīgumu, Padome paredz trīs Konkurences Padomes prioritātes: konkurētspēja, iekšējā tirgus aktivizēšana un labāka likumdošana. Ir jābūt investīcijām visaptverošās zināšanās. Attiecībā uz darba tirgus politiku Eiropas Padome izšķirās par labu Nodarbinātības uzdevuma vienības ziņojuma īstenošanai.

5. Eiropa pie jauna ceļu krustojuma

5.1 Eiropa ir atkal pie jauna ceļu krustojuma. Ekonomikas atveseļošanās joprojām nav stabila. Lisabonas procesa cerības nav piepildījušās. Eiropas Savienība uzsāk jaunu fāzi, iesaistot par 20 % lielāku iedzīvotāju skaitu un palielinātu neviendabīgumu. Tajā pašā laikā paplašināšanās rezultātā ir jauni izaugsmes un labklājības pamudinājumi un jaunas izredzes.

5.2 Savienības uzticamība ir riskanta. Ir jāņem vērā sabiedriskās domas nozīmīgums un integrācijas atbalsta mazināšanās.

5.3 Paplašināšanai nebūtu jāļauj Savienības koncentrēšanās tikai uz iekšieni. Pasaule ir darbības lauks. EESK uzskata, ka galvenais mērķpunkts ir Savienības pozīcija pasaulē - ne tikai attiecībā pret Savienotajām Valstīm, bet visā kopumā, tai skaitā strauji attīstošos un jaunus tirgus, piemēram, tādus kā Ķīnas, Dienvidaustrumāzijas un Dienvidaustrumāzijas, kas pieprasa savu vietu globalizācijas ērā.

5.4 Komisijas un Padomes prezidija analīzei ar ieteikumiem Pavasara samitam katru gadu ir vienāds tonis. Ir tik tikko samānāma uzskatu atšķirība starp institūcijām par to, ko Savienībai un dalībvalstīm ir jādara. Konkurētspēja ieņem arvien pieaugošu centrālo vietu, bet izskatās, ka laiku pa laikam dalībvalstis novirzās no ieteikumiem un saskaņotie lēmumi tiek īstenoti nepiemēroti vai vispār netiek īstenoti. Izpilde un īstenošana rada nopietnu problēmu.

5.5 Visu šo iemeslu dēļ ir ļoti nozīmīga Lisabonas procesa efektīva atbilde. EESK uzsver šīs ilgtermiņa perspektīvas lielo nozīmīgumu. Tā atbalsta Komisijas un Eiropas Padomes mērķi un kopīgu ceļu gan vecajām, gan jaunajām dalībvalstīm.

5.6 Tāds turpmākais ceļš var censties sasniegt tikai padziļinātu integrāciju. Bez šāda veida padziļināšanas 25 dalībvalstu Savienība varēs būt tikai brīvās tirdzniecības zona. Globālo varu nākotnes spēlē tā ir nevēlama iespēja Eiropas ekonomikai, uzņēmumiem un pilsoņiem.

5.7 Formulējot ES līmenī "jauna veida" Lisabonas procesu - konkurētspējas stiprināšana un ekonomikas zināšanu bāzes pastiprināšana, ilgspejīguma veicināšanai, sociālajai konsultācijai un sociālajam dialogam - var arī būt labvēlīga ietekme uz individuālu dalībvalstu neatkarīgo politiku.

5.8 Politikas vadlīnijas uzrāda, ka veselīgas valsts finanses un valsts un privātās investīcijas pieprasa sasaistītu, caurredzamu un uzticamu satvaru, kuru ir jāgarantē Komisijai un Padomei. Savienībai ir ārkārtīgi nepieciešams dinamisms, un Eiropa atkal ir ceļu krustojumā.

6. Ieteikumi un secinājumi

6.1 Šajā procesā EESK pieņem sekojošo kā starta punktu:

- ir jābūt striktai atšķirībai izpētē un mērķos, starp kuriem, kas ir paredzēts Eiropas Savienībai un tas, kas ir paredzēts dalībvalstīm lēmumu pieņemšanas procesā;
- lai saglabātu uzticamību un izvairītos no vilšanās; ir jāuzstāda tikai realistiski mērķi;
- ekonomikas izaugsmei un "jauna veida" Lisabonas procesam būtu jāieņem centrālā vieta starp šiem mērķiem, lai stiprinātu konkurētspēju, kā arī atbalstītu strukturālās izmaiņas;
- dalībvalstīm nevajadzētu vainot "Briseli" par Eiropas mērķiem, kurus tās kopā ir pieņēmušas.

6.2 Caurspīdīgums pieprasa, lai institucionālajai telpai tiktu sniegta nepieciešamā uzmanība. Atbildības jomu sadale starp dalībvalstīm un Savienību nav tikusi pietiekami apspriesta nopietnās sarunās. Šāda veida nenoteiktu pieeju nav iespējams izskaidrot ne pilsoņiem, ne uzņēmumiem.

6.3 Turklāt saistoši pasākumi nodrošinātu lielāku atbalstu dalībvalstu un Komisijas iekšējām un ārējām darbībām. Komisijai paplašinātajā Savienībā vajag stingru darbības pamatu.

6.4 Dalībvalstīm vajag ievērot disciplīnu attiecībā uz valsts budžetu un makroekonomikas politiku, par ko tās pašas vienojās Stabilitātes un izaugsmes paktā.

6.5 Starpvaldību atspoguļojumi kļūst spēcīgāki. EESK uzsvērti brīdina no šīs tendences. Neviena dalībvalsts vai dalībvalstu grupa neatrodas stāvoklī, lai pārņemtu īpašo Komisijas lomu. Protams, ka katra dalībvalsts diskutē no savām pozīcijām un piemēro savu pašu politisko uzsvāru, pat tad, kad tiek pieprasīta lielāka objektivitāte un novērošana.

6.6 Konstitūcijas līgums paredz labāku politikas koordināciju 25 dalībvalstu Savienībā. Šajā izšķirošajā laika posmā kvalificēta vairākuma metodes lēmumu palielināšanai būs pozitīvs efekts. Citādi nevēlamās blokādes turpināsies. Industrija, sociālie partneri un citi sociālie aktieri (universitātes, izpētes institūti utt.) var izdarīt pozitīvu ieguldījumu šajā uzlabotajā politikas vadībā.

6.7 Vienmēr pastāv sadrumstalotības risks. EESK iestājas par integrētu pieeju, kas var tikt sasniegta ar lielāku Konkurences Padomes efektivitātes palīdzību sadarbībā ar ECOFIN Padomi kā arī ar labāku sabiedrības informēšanas darbu. Eiropas Padomes secinājumi ir ar to saskaņā, tāpat arī argumenti no valdības vadītāju prasībām, (1) par "superkomisāru", kas būtu atbildīgs par ekonomikas politiku.

6.8 Savukārt EESK iestājas, ka katrā ziņā Konkurences Padomei ir jākļūst krietni caurspīdīgāki. Tas ir praktisks vadības uzlabošanas sākuma punkts. Šai Padomes formai nav īsti piemērots, ka vairāki Komisijas locekļi kopā ar pastāvīgi mainošos valdības locekļu sastāvu no dalībvalstīm, kas atbildīgi par dažādām politikas jomām, piepilda sēžu zāli. Pirmkārt, Komisijai vajag nodrošināt to, lai Konkurences Padomes koordinācija būtu caurspīdīga un sabiedriskajai domai labi saprotama. Lisabonas darba kārtības nozīmīgumuma dēļ, tas nepārprotami ir arī uzdevums Komisijas prezidentam. Otrkārt, labāka Konkurences Padomes organizācija un stingrāka koordinācija ES līmenī arī sekmēs starptautiski vairāk atpazīstamas nacionālo valdības locekļu atbildības jomu struktūras. Tas sekmēs spēju pārliecināt sabiedrisko domu un abpusējo atbildības sajūtu par kopīgo politiku.

6.9 Savienībai nav formāla definējuma Eiropai ar vairākiem ātrumiem. Bet ir veiksmīgi piemēri kā Ekonomikas un monetārā Savienība un Šengenas līgums. Tomēr dažādās situācijās un pieejas dalībvalstīs, kā tās prezentētas ekonomikas politikas vadlīnijās nepiedāvā pievilcīgu perspektīvu slikti definētām "dažāda ātruma" situācijām, kas varētu novest pie konkurences izkropļošanas. Konstitūcijas projektā paredzētā procedūra piedāvā pozitīvus sākuma punktus.

6.10 Iekšējam tirgum, kas joprojām ir integrācijas sirds, "dažāda ātruma" atzinums pavisam nav izdevīgs, tāpēc ka tas varētu veicināt mainīgas koalīcijas par īpašiem jautājumiem un tāpēc piedāvātu negribīgajām dalībvalstīm pārāk vieglu dilemmas risinājumu.

6.11 Dalībvalstīm rezervētajās jomās ir grūti piedāvāt vispārēju pasākumu un piemērošanas izvēlni. Veids, kādā tiek aplūkota šī problēma, – galvenokārt ar precīziem nacionālās situācijas un labas prakses aprakstiem –, ir izpelnījies visa veida atbalstu. Ir jāpieliek pūles, lai turpmāk izkoptu šīs metodes ar salīdzināmas statistikas lietojumu. Komisijas rīcībā vajag būt arī instrumentiem labākai valsts izdevumu veidu novērtēšanai.

6.12 EESK joprojām atbalsta politikas konkurenci un atklāto koordinācijas metodi skaidri definētām politikas jomām, kur Kopienas metode nav piemērota. Bet tiks pieņemts, ka tie (vismaz īslaicīgi) varētu dot rezultātus tikai ierobežoti, jo dalībvalstis, protams, savstarpēji viena otru nevērtē. Dažas dalībvalstis veic lielu pielāgošanos atsevišķās politikas jomās, piemēram, pensiju un darba tirgus jomā. Būtu jāuzlabo attiecīgais sabiedriskais darbs.

6.13 Eiropas Padome piezīmē, ka Komisija grasās izveidot "ceļu karti", lai stiprinātu un īstenotu Lisabonas stratēģiju. "Labāka vadība" ir centrālais sākuma punkts. Uzticēšanās un stabilitāte pieprasa skaidru institucionālo satvaru.

6.14 EESK izsakās, ka "jauna veida" Lisabonas process būtu jāsaista ar veiksmīgo "Europa' 92" metodi. Ja tas tiek veidots uz pastāvošās prakses, tad tas nozīmēt, ka ziņojumi par politikas vadlīnijām, iekšējo tirgu, nodarbinātību un Lisabonas procesu tiktu apkopoti skaidrā plānā ar posmiem, no kura skaidri izriet kādas darbības uz kādu lēmumu pamata no kā (Komisijas, Padomes, Eiropas Parlamenta, dalībvalstu) līdz kādam laika ir veicami. Šai sakarā EESK uzsver Komisijas lomas un kopienas metodes nozīmīgumu; abas bija atbildīgas par "Europa' 92" panākumiem. Komisija uzrāda īkgada progresa ziņojumu, un pēc konsultācijas ar Eiropas Parlamentu ECOFIN Padome un Konkurences Padome nosaka tās prioritātes, uz kurām Komisija balsta savus ierosinājumus.

6.15 Vienīgais īstenais progress saistībā ar Lisabonas procesu ir bijis panākts iekšējā tirgū, vismaz attiecībā uz likumdošanu un likumiem. Neskatoties uz to, īstenošanas procesā ir pastāvīgas kļūmes. Progress ir tiešs Kopienas metodes rezultāts. EESK iestājas par visu iekšējā tirgus jautājumu apvienošanu skaidrā plānā ar skaidriem gala termiņiem:

(1) Premjera Blēra (Blair), prezidenta Širaka (Chirac) un kanclera Šrēdera (Schröder) 2004. gada 18. februāra vēstule.

— visi aktuālie iekšējā tirgus darbības plāna aspekti;

- visi aktuālie finansiālo pakalpojumu darbības plāna aspekti;
- zināšanu sektora aspekti, kas ir Kopienas lēmumu pieņemšanas subjekts;
- pārmērīgi stingru un detalizētu likumu caurskatīšana un mīkstināšana;
- īstenošana un izpilde.

6.16 Jautājumiem, kas ir atkarīgi no nacionālās lēmumu pieņemšanas, piemēram, tādiem kā sociālā apdrošināšana, darba tirgus (Nodarbinātības uzdevumu vienība) un aplikšana ar nodokli, EESK iesaka, lai Padome par Komisijas ierosinājumu - saskaņā ar politikas konkurenci un atvērto koordināciju – arī izlemtu par mērķiem un īstenošanu. Bet vienlaikus šajā pakāpeniskajā plānā arī būtu jānodrošina šo nacionālo procesu progresa novērošana. Šajās jomās vadība ir vissarežģītākā lieta, bet vienošanās, kas nav īstenotas, ir maz nozīmes.

6.17 Citi jautājumi, kas nav atkarīgi no lēmumu pieņemšanas un dažreiz tikai daļēji no valsts vadības, bet, kas ir saistīti ar konkurētspēju, zināšanām un ekonomisko spēku, arī ir pelnījuši vietu “jaunā veida” Lisabonas procesā; tie ir šādi:

- nozaru rūpniecības politika, kas veidojas no kopīgām saskaņošanās starp ekonomiku (tai skaitā sociālā vienošanās), Komisiju un Padomi⁽¹⁾;
- ES tehnoloģijas programmas un platformu rezultāti, krietni lielāka pārrobežu sadarbība starp izpētes institūtiem un zinātniekiem Savienībā un sadarbības starp universitāti un uzņēmējdarbību veicināšana;

- reģionālā politika ar īpašu uzsvāri uz zināšanām un inovāciju.

6.18 Komisija un Eiropas Padome iestājas par “Sadarbību pārmaiņu labā” (“partnership for change”). EESK pilnīgi atbalsta šos centienus. Tas varētu būt ļoti noderīgs koncepts. Lisabonas stratēģija nekad nav tikusi uzskatīta par tikai procesu no augšas uz leju. Tās veiksmē ir meklējama faktā, ka politikas formulējums, izpilde un īstenošana ir atkarīga no daudziem: izpildītājiem (Eiropas, nacionālajiem un reģionālajiem), sociālajiem partneriem visos līmeņos, uzņēmumiem, universitātēm un daudzām citām sabiedriskajām organizācijām, kas veido pilsonisko sabiedrību. Skaidra mērķu uzrādīšana, izskaidrošana visiem politiskajiem un sociālajiem aktieriem Savienībā, kas no tiem ir gaidāms, var nodrošināt jaunu un ļoti nepieciešamu iedvesmas avotu.

6.19 *Sadarbībai pārmaiņu labā* ir milzīgs potenciāls, kuru nodrošinot, tas uzrāda pareizo ceļu. Tas var pamudināt uz jauna veida sazināšanos un jaunām aliansēm starp daudzām Eiropas integrācijas procesā iesaistītajām grupām. Tā arī ir “labās vadības” daļa.

6.20 Eiropas Padome ir lūgusi Komisiju, lai tā veidotu *Augsta līmeņa grupu*, kas līdz 2004. gada 1. novembrim ziņotu Komisijai par tālāko pieeju Lisabonas procesam. *Augsta līmeņa grupas* ziņojumam un redzējumam būs nozīmīga loma Lisabonas stratēģijas vidus termiņa apskatā uz 2005. gada Pavasara samitu. EESK ir gatava ar nepieciešamajiem padomiem atbalstīt *Augsta līmeņa grupu*. Eiropas Padome arī ir lūgusi EESK iesniegt savas starpsemestra rekomendācijas tajā pašā laikā.

Brisele, 2004. gada 15. septembris

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
prezidents
Roger BRIESCH

(1) Skat. 2003. gada 26. un 27. novembra Konkurences Padomes secinājumus.